

Pranė Dundulienė (1910-1991) – profesorė, etnologė

Pranė Dundulienė gimė 1910 m. vasario 12 d. Švenčionių rajone, Pilypų kaime, neturtingų valstiečių Emilijos ir Vinco Stukėnų šeimoje. 1935 m. įstojo į Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą, vėliau perėjo į Humanitarinių mokslų fakulteto etnologijos ir etnografijos specialybę. 1939 m. baigė universitetą ir apsiginusi mokslinį darbą „Marcinkonių apylinkės etnografinė monografija“, tapo filosofijos mokslų magistre. 1938–40 m. dirbo Lietuvių mokslo draugijoje, 1940–50 m. Lituanistikos (vėliau Istorijos) institute ir taip pat nuo 1944 m. dėstė Vilniaus universitete. Profesorė Pranė Dundulienė yra parašiusi daug mokslinių straipsnių, monografių, knygų. P. Dundulienės palikimą saugojo jos vyras B. Dundulis. Jo iniciatyva po mokslininkės mirties buvo leidžiami moksliniai straipsniai bei knygos. Žmonos archyvą B. Dundulis atidavė Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyriui į Pranės Dundulienės fondą, kuris buvo pradėtas kaupti 1980 m. Profesorė buvo suinteresuota etnografijos discipliną kaip savarankiška istorijos mokslo atšaka. Ji kartu su etnografu profesoriumi J. Baldžiumi bei kitais dėstytojais Istorijos ir filologijos fakultete įkūrė Etnografijos katedrą, kurioje pati ėjo vyriausiosios dėstytojos pareigas. Katedrą reorganizavus, mokslininkė dirbo Archeologijos ir etnografijos, Lietuvos istorijos katedrose vyriausiąja dėstytoja, nuo 1956 iki 1970 metų – docente, o nuo 1971-ųjų – profesore. Dirbdama Vilniaus universitete, P. Dundulienė skaitė lietuvių etnografijos, rytų slavų etnografijos, Pabaltijo etnografijos paskaitas. Dėstytoja bendrą keturių savaitinių valandų etnografijos pagrindų kursą padalino pusiau ir kaip savarankišką discipliną dėstė Lietuvos etnografiją. Tokiu būdu profesorė tapo daug vėliau įteisinto Lietuvos etnografijos kurso pradininke. P. Dundulienės iniciatyva buvo organizuoti etnografiniai būreliai, rengė konferencijas, kuriose studentai skaitydavo savo pranešimus bei diskutuodavo. Profesorė Pranė Dundulienė mirė 1991 m. vasario 27 d. Vilniuje. Ši mokslininkė tapo gyvu meilės gimtajam kraštui, mokslui, darbui pavyzdžiu.

Svarbiausi veikalai: *Žemdirbystė Lietuvoje* (1963), *Medžiai senovės lietuvių tikėjimuose* (1979, 2008), *Lietuvių kalendoriniai ir agrariniai papročiai* (1979), *Lietuvių etnografija* (1982), *Paukščiai senuosiuose lietuvių tikėjimuose ir mene* (1982, 2006), *Ugnis lietuvių liaudies pasaulėjautoje* (1985, 2006), *Lietuvių liaudies kosmologija* (1988, 2008), *Duona lietuvių buityje ir papročiuose* (1989, 2007), *Senovės lietuvių mitologija ir religija* (1990, 2007), *Lietuvių šventės: tradicijos, papročiai, apeigos* (1991, 2008), *Lietuvių etnologija* (1991), *Žalčiai lietuvių pasaulėjautoje ir dailėje* (išleistas 1996), *Senieji lietuvių šeimos papročiai* (išleistas 1999, 2002, 2005, 2019), *Gyvybės medis lietuvių mene ir tautosakoje* (2008), *Pagonybė Lietuvoje: moteriškosios dievybės* (2008), *Lietuvių kalendoriniai ir agrariniai papročiai* (2020).